

Người làm báo học Bác

HIỂN VÂN

Chúng ta vừa đi qua những ngày của tháng 4 và tháng 5 đầy ắp những sự kiện lịch sử. Nếu tháng 4 là khoảng thời gian để cùng ôn lại những năm tháng hào hùng và thời điểm kết thúc cuộc kháng chiến vĩ đại của dân tộc, thì tháng 5 là khoảng thời gian lắng đọng lại để chúng ta nhớ đến Người – Chủ tịch Hồ Chí Minh – Bác Hồ vô vàn kính yêu.

Cùng với thời gian, với sự trải nghiệm của cuộc đời chúng ta lại càng nhận biết rõ ràng hơn, cảm nhận sâu sắc hơn những hy sinh lớn lao của Bác cho đất nước. Có lẽ chúng ta ai cũng phải se lòng khi nhìn thấy những vật dụng giản dị của Bác: chiếc giường thô sơ, chiếc gối đơn...

Sự mẫu mực nhưng hết sức giản dị, tự nhiên, chân thành của Bác đã có sức thu phục lớn lao làm nên sức mạnh tinh thần cho dân tộc. Trong dư âm của những ngày tháng 5, tháng 6 này, là người cầm bút chúng ta lại hướng về Bác để mong học được từ Bác, từ một nhà báo xuất sắc.

Khi mới bắt đầu viết, Bác viết những tin ngắn đăng trên tờ La Vie Ouvriere của Tổng liên đoàn Lao động Pháp. Bài viết với tầm vóc một bài báo lớn đầu tiên của Bác là bài "Vấn đề dân bản xứ" đăng trên báo L'Humanite' của Đảng Xã hội Pháp, ngày

Hồ Chủ tịch và tờ báo Le Paria - Người cùng khổ

02/8/1919 (sau năm 1920 trở thành báo của Đảng Cộng sản Pháp). Bác là một trong những người sáng lập tờ báo Le Paria – Người cùng khổ, của Hội liên hiệp thuộc địa mà Bác vừa làm chủ nhiệm kiêm chủ bút, làm luôn nhiệm vụ phát hành và trực tiếp tham gia bán báo. Chúng ta hãy hình dung Le Paria cách đây 90 năm mà Bác vừa kiếm sống, vừa hoạt động cách mạng và làm tờ Le Paria trở thành một vũ khí cho cuộc tranh đấu vì độc lập tự do cho đất nước thì mới hiểu Bác đã "làm" báo vất vả và sáng tạo như thế nào. Theo tài liệu của mật thám Pháp, có lúc Le Paria phát hành đến 2.000 bản, một nửa được gửi cho các nước thuộc địa.

21/6/1925 và ngày này đã trở thành ngày truyền thống của báo chí cách mạng Việt Nam.

Bác Hồ đọc báo ở chiến khu Việt Bắc, năm 1951

Hồ Chủ tịch tại Đại hội III Hội Nhà báo Việt Nam (tháng 9/1962)

Báo chí quốc tế thì Bác viết rất nhiều, còn báo chí cách mạng Việt Nam thì Bác là người khai sinh.

Tại Quảng Châu Trung Quốc, Bác đã sáng lập tờ báo Thanh Niên. Số đầu tiên của báo Thanh Niên ra ngày

Năm 1941, Bác bí mật về nước, triệu tập Hội nghị Ban chấp hành Trung ương vào tháng 5/1941 và chỉ đạo sáng lập báo Việt Nam Độc lập. Báo Việt Nam Độc lập ra số đầu tiên vào 01/8/1941.

Báo Cờ Giải Phóng, báo Cứu Quốc, báo Sự Thật, những tờ báo của Đảng trong từng giai đoạn cách mạng đã có rất nhiều bài Bác viết. Sau đại hội II của Đảng, tháng 02/1951, báo Nhân dân ra đời. Bác đã viết cho báo Nhân Dân 1.205 bài.

Bài báo sau cùng Bác viết là bài: *"Nâng cao trách nhiệm chăm sóc và giáo dục thiếu niên nhi đồng"*, ký tên T.L, đăng trên báo Nhân Dân ngày 1.6.1969, ba tháng trước lúc Bác ra đi. Nếu như bài báo đầu tiên Người viết là vì độc lập cho dân tộc Việt Nam, thì bài cuối cùng là dành muôn vàn tình thương yêu cho các cháu thiếu niên, nhi đồng.

Theo GS.TS. Tạ Ngọc Tấn, Bác đã viết khoảng 2000 bài báo, 276 bài thơ, gần 500 trang truyện và ký. Theo nhiều tài liệu, Bác sử dụng 173 bút danh.

Kinh nghiệm của một nhà báo, tác giả của hơn 2.000 bài báo được Bác đúc kết tại Đại hội lần thứ 3 Hội Nhà báo Việt Nam *"Kinh nghiệm của tôi là thế này. Mỗi khi viết một bài báo thì tự đặt câu hỏi: Viết cho ai xem? Viết để làm gì? Viết thể nào cho phổ thông dễ hiểu, ngắn gọn dễ đọc? Khi viết xong thì nhờ anh em xem và sửa giùm..."*

Viết cho ai? Viết thể nào? Trả lời hai câu hỏi này không đơn giản nhưng không quá khó, vì dù sao trả lời hai câu hỏi này là giải quyết hai vấn đề

Bác Hồ luôn quan tâm đến phóng viên báo chí từ những việc rất nhỏ, rất cụ thể.

Bác Hồ làm việc với báo Sự thật ở ATK Định Hóa

thiên nhiên về "kỹ thuật".

Viết để làm gì? Trả lời câu hỏi này khó hơn vì đụng đến cái tâm của người trực tiếp cầm bút cũng như cái tâm của người chủ bút, chủ quản.

Thực tế cuộc sống cho ta muôn vàn đề tài hay, hấp dẫn và "giật gân"... nhưng viết để giới thiệu cái hay, cái đẹp một cách tinh tế để cái tốt, cái đẹp, cái có ích được nhân rộng hay viết chỉ để báo bán chạy ...

Còn viết để phê bình..., phê bình thế nào, vào lúc nào, ở đâu, liều lượng... là vấn đề lại càng cần phải có cái tâm.

Thông tin trên báo chí có sức lan tỏa rất lớn, người làm báo vì thế trách nhiệm cũng rất lớn. Làm báo như Bác đã làm là mục tiêu cao cả của nghề báo. Điều mà mỗi người làm báo chúng ta mãi mãi cần học, cần tâm niệm. □

Bác đã dạy *"Viết để giáo dục, giải thích, cổ động, phê bình..."* và *"Viết để nêu những cái hay, cái tốt..., đồng thời phê bình những khuyết điểm..."*. Không phải tự nhiên lúc sinh thời Bác đã trực tiếp chỉ đạo in các tập sách *"Người tốt việc tốt"* từ các bài báo.